

Türkiye'deki Araştırma ve Uygulama Merkezleri Üzerine Bir İnceleme

An Analysis on Research and Application Centers in Turkey

Feride ÖKSÜZ GÜL, Yusuf ALPAYDIN

ÖZ

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, üniversitelerin bilgi üretmesi, uygulamaya ve toplumsal refaha katkı sağlaması beklenir. Bu sadece gelişmekte olan ülkeler için geçerli değildir. Modern üniversite kavramı bu temel üzerine inşa edilmiştir. Başka bir deyişle, modern üniversite tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de eğitim-bilgi-ekonomi boyutlarını bir araya getirir. Bu yüzden üniversitelerin ve üniversitelerde kurulan araştırma ve uygulama merkezlerinin kuruluş amaçları, toplumsal ihtiyaçları ve sorunları belirleme ve bu doğrultuda çözümler üretmektir. Araştırma ve uygulama merkezleri hükümet ajansları, özel şirketler veya diğer kurumlar tarafından desteklenen, çoğunlukla disiplinler arası alanlarda araştırmaların yapıldığı üniversite içinde faaliyet gösteren kurumlardır. Rektörlüklere ya da diğer birimlere bağlı çalışan bu merkezlerin işlevsellikleri tartışılrsa da, ülkemizde özellikle devlet üniversitelerinde pek çok araştırma ve uygulama merkezi açılmıştır. Bu çalışmanın amacı, 2000 yılı öncesinde kurulan üniversitelerdeki araştırma ve uygulama merkezlerinin "web" sitelerindeki bilgileri ile yönetmeliklerini incelemektir. Araştırma yöntemi olarak doküman analizi yöntemi kullanılan bu çalışmada ilk aşamada "web" sitelerinde beyan edilen bilgilere bakılarak merkezlerin çevrimiçi olarak erişilebilir olma durumları ve farklı değişkenlere göre dağılımları incelenmiştir. İkinci aşamada ise, çalışma grubu oluşturulurken merkezlere ait yönetmelikler belli ölçütlere göre seçilmiştir. Bunun için öncelikle, araştırma ve uygulama merkezleri çalışma alanlarına göre kategorilendirilmiş; elde edilen 13 kategoriden en çok merkez sahibi olan beş kategori belirlenmiştir. Her bir kategoride faaliyet gösteren üçer merkezin yönetmelikleri, amaçları ve faaliyet alanları bakımından içerik analizine tabii tutulmuştur. Bulgulara göre, 2000 yılı öncesinde ülkemizde kurulan kamu ve özel üniversite sayısı 73'tür. Üniversitelerin web sitelerinde beyan ettikleri bilgilere göre 73 üniversitede toplam 1677 adet araştırma ve uygulama merkezi yer almaktadır. Bunlardan 1211 merkeze çevrimiçi olarak erişilebilmektedir. Ancak merkezlerin çevrimiçi ortamda paylaştığı bilgiler farklılık göstermektedir. Ülkemizde araştırma ve uygulama merkezleri daha köklü üniversitelerin bulunduğu şehirlerde yoğunlaşmaktadır. Ayrıca, diğer şehirlere göre daha çok üniversitenin bulunduğu İstanbul ve Ankara şehirleri bölgelerdeki merkez sayısını etkilemektedir. 466 merkezin ise çevrimiçi ortamda erişilebilirliği bulunmamaktadır. İncelenen yönetmelikler, aynı alanda çalışan ve aynı ismi taşıyan merkezlerin hem amaçları hem de faaliyet alanları bakımından pek çok farklılık barındırdığını ortaya koymuştur. Bu farklılıklar özellikle faaliyet alanlarında dikkat çekicidir. Yönetmeliklerden elde edilen verilere göre faaliyet alanları araştırma, uygulama, materyal/program/teknoloji geliştirme, danışmanlık ve finansman temaları altında toplanmıştır. Araştırma ve uygulama merkezlerinin bu alanlara verdikleri önem ve ağırlık üniversiteden üniversiteye değişmektedir. Ülkemizdeki pek çok araştırma ve uygulama merkezinin etkin şekilde çalışmadığı, çalışanların ise araştırma odaklı olmayıp uygulamaya önem veren merkezler olduğu görülmüştür. Araştırma odaklı olmayan sürekli eğitim ve uzaktan eğitim gibi merkezlerin ve araştırma hastanelerinin ise etkin olarak çalıştığı görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Araştırma, Uygulama, Araştırma ve uygulama merkezleri

Feride ÖKSÜZ GÜL (✉)

ORCID ID: 0000-0002-4958-7928

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye
İstanbul Medeniyet University, Faculty of Educational Sciences, Department of Educational Sciences, İstanbul, Turkey
ferideoksuz@gmail.com

Yusuf ALPAYDIN

ORCID ID: 0000-0001-8263-8793

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye
Marmara University, Atatürk Faculty of Education, Department of Educational Sciences, İstanbul, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 22.10.2016

Kabul Tarihi/Accepted : 16.01.2017

ABSTRACT

In developing countries like Turkey, universities are expected to contribute to the formation and implementation of knowledge and social development. This is the case not only for developing countries, but also for developed countries. The modern university concept is based on these foundations. Similar to modern universities in other countries, our universities also bring the dimensions of education, knowledge and economy together. Therefore, the purpose of universities and establishing research and application centers at universities are to identify the social needs and problems and to find solutions accordingly. Research and application centers are those university-based institutions in which mostly interdisciplinary studies are conducted and they are supported by governmental agencies, private companies or other institutions. Although the effectiveness of these centers, which work in connection with the rectorship or other units is arguable, many research and application centers have been established in our country especially at state universities. The purpose of this study is to examine the information presented in Web sites and the regulations of research and application centers established before 2000. In this document analysis, firstly, the numerical data were examined by using percentage and frequency values. As a result, the distribution of these centers in private and state universities was found out. In the second phase, research and application centers were classified under 13 categories according to their research areas and five categories were selected among those which had the highest number of centers. The regulations, goals and activities of 3 centers from each category were subjected to content analysis. According to the findings, there are 73 state and private universities which were established before 2000. There is a total of 1677 research and application centers at these 73 universities according to the information retrieved from their web sites. 1211 of these centers have online access. However, the information shared by the centers in online platforms varies significantly. In our country, research and application centers are concentrated in regions where more early established universities are located. In addition, Istanbul and Ankara, which have more universities than other cities, affect the number of centers in the regions. It is also seen that 466 centers are not accessed online at all. An analysis of regulations show that those centers which work in the same domain and share the same name display many differences both in terms of their goals and areas of activity. These differences are remarkable especially in activity areas. According to data obtained from the regulations, activity areas fall into the categories of research, application, technology/material/program development, finance and consultancy. The research and application centers at different universities vary in the way they pay attention to and put emphasis on these categories. . It is also observed that research and application centers do not work very actively and those centers which are more active give more importance to practice rather than research. Centers such as ongoing education and distance education, whose focus is not research, and research hospitals seems to work actively.

Keywords: Research, Application, Research and application centers

GİRİŞ

Kökenleri ortaçağ Avrupa'sına dayandırılan modern üniversiteler, ancak 19. yüzyıl itibariyle bilginin üretildiği ve uygulandığı araştırma kurumları olmuştur. Bunun öncesinde üniversiteler; bilgiyi aktaran, yorumlayan ve koruyan kültürel ve entelektüel kurumlar olarak varlığını sürdürmüştür. Wilhelm von Humboldt'un icadı olarak kabul edilen modern araştırma üniversitesine kadar bilimsel araştırma çoğunlukla üniversite dışında gerçekleşmekteydi. Humboldt'un fikri daha sonra ulusal kalkınma öncelleyen ve üniversitelerde devlet tarafından desteklenen bilimi ortaya çıkarmıştır. Bu fikir Alman üniversitelerinde kanıtladıktan sonra Avrupa'ya, ardından Japonya'ya ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'ne yayılmıştır. Humboldt modeli olarak adlandırılan araştırma üniversitesi, hem bilimi hem de yükseköğretimin örgütlenmesini etkilemiştir. Bölüm başkanlığı sistemiyle belli disiplinlere profesörlerin atanması, bilimsel alanların da ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur (Altbach, 2007). Günümüzde coğrafi konumu ne olursa olsun neredeyse tüm üniversiteler, yapısı ve temelleri itibariyle Avrupa modeline dayanmaktadır. Bu sebeple, araştırma ve uygulamanın günümüzdeki üniversitelerdeki konumunu anlamak için üniversitelerin yaşadığı değişimi anlamak faydalı olacaktır. Üniversitelerin bilgiyi aktarma misyonundan bilgiyi üretme misyonuna doğru geçmesi ve ulusal kalkınmayı hedeflemesi, akademik sistemin bilimsel araştırma yapma ve uygulanabilir

sonuçlara ulaşma işlevini nasıl edindiğini gösterir. Bunun yanında akademik sistem, yükseköğretimin kitleleşmesine doğru bir evrim geçirmiştir. Trow (2006), ülkelerin büyük bir kısmının elit bir yükseköğretim sisteminden kitlelerin ulaşabildiği yükseköğretim sistemine geçtiğini belirtir. Gittikçe artan öğrenci nüfusu ve bu öğrencilerin farklı ihtiyaçlarının olması, yükseköğretimin amaçlarının kapsamını genişletse de araştırma işlevi ön plandadır.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, üniversitelerin bilgi üretmesi, uygulamaya katkı sağlaması ve toplumsal refaha katkı sağlaması beklenir. Bu sadece gelişmekte olan ülkeler için geçerli değildir. Modern üniversite kavramı bu temel üzerine inşa edilmiştir. Başka bir deyişle, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de üniversiteler eğitim-bilgi-ekonomi boyutlarını bir araya getirir. Bu yüzden üniversiteler ve üniversitelerde kurulan araştırma ve uygulama merkezlerinin kuruluş amaçları, toplumsal ihtiyaçları ve sorunları belirleme ve bu doğrultuda çözümler üretmektir. Bu çerçevede 2547 sayılı ve 06.11.1981 tarihli Yükseköğretim Kanunu'nda üniversitelerin araştırma işlevi açıklanırken, bu işlevi icra eden birimler enstitü, fakülte, yüksekokul ve araştırma ve uygulama merkezleri olarak sınıflandırılmıştır (Yükseköğretim Kurulu, 1981; 1982). Yükseköğretim Kanunu'nun 3. Maddesinin j bendinde uygulama ve araştırma merkezi "yükseköğretim kurumlarında eğitim öğretimin desteklenmesi amacıyla çeşitli alanların uygulama

ihtiyacı ve bazı meslek dallarının hazırlık ve destek faaliyetleri için eğitim - öğretim, uygulama ve araştırmaların sürdürüldüğü bir yükseköğretim kurumu” olarak tanımlanmıştır. Bu yasa çerçevesinde yayınlanan 17609 sayılı yönetmelikte Yükseköğretim Kurulu (YÖK)'nun izni ile üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezlerinin kurulabileceğine hükmedilmiştir (YÖK, 1981). Belirtilen sınırlar içerisinde üniversitelerde araştırma merkezleri kurulurken, bu merkezlerin odak noktasına aldığı ana temaların ilgili alandaki araştırmalara öncülük etme işlevi ile araştırma işlevi ön plandadır. Bunun yanında bu merkezlerin bulunduğu bölgedeki sorunlara çözüm üretme arayışının olduğu da ifade edilir. Ancak ülkemizde araştırma ve uygulama merkezlerinin bu işlevlerini yerine getiremediği yapılan araştırmalarla kanıtlanmıştır. Emsen (2007), Atatürk Üniversitesi, uygulama ve araştırma merkezlerinde gerçekleştirdiği çalışmada, bu merkezlerin, kuruluş amacından farklı olarak, gerek ekonomik gerekse fiziki ve beşeri altyapı yetersizlikleri içerisinde bulduklarını ve beklenen işlevlerini yerine getiremediklerini tespit etmiştir. Benzer şekilde Bayraktutan (2007) ve Yıldız (2007), sırasıyla Kocaeli Üniversitesi'nde ve Erciyes Üniversitesi'nde araştırma ve uygulama merkezlerini çalışmayan birimler olarak nitelendirmiştir.

Araştırma ve uygulama merkezi hükümet ajansları, özel şirketler veya diğer kurumlar tarafından desteklenen, çoğunlukla disiplinler arası alanlarda araştırmaların yapıldığı üniversite içinde faaliyet gösteren bir kurumdur. Araştırma merkezleri pek çok yönden kendine has kurumlar olarak karşımıza çıkar. Öncelikle farklı uzmanlık alanlarından araştırmacıları bir araya getirmesi sebebiyle merkezler, fakülterle göre daha disiplinler arası bir kültüre sahiptir. Araştırma merkezleri üniversite ile çevresi arasındaki sınırları daha belirsiz hale getirir. Üniversite ile yerel toplum arasında bir köprü oluşturur (Steffensen, Rogers, & Speakman, 2000). Kendi disiplinleri içerisinde faaliyet gösteren akademik birimlerin aksine araştırma ve uygulama merkezleri kalıcı birimler değildir. İhtiyaçlara ve bölgeye göre şekillenebilirler. Ancak bu özellikleri sayesinde araştırma ve uygulama merkezleri, üniversitenin dış etkiler karşısında daha esnek kalabilmesine olanak sağlar. Bu merkezler ihtiyaç kalmadığında kapatılabilir; yeni ihtiyaçlar doğrultusunda yeni merkezler açılabilir. Bu da bir anlamda küresel anlamda uyum sağlama kabiliyetini arttırabilir.

Araştırma ve uygulama merkezleri etkin şekilde çalıştıklarında üniversiteye pek çok katkı sunabileceği gibi faaliyetlerin yürütülmesi sırasında bazı sorunlara da yol açabilir. Mallon (2006) yaptığı araştırmada ABD'deki altı farklı üniversitedeki rektörler, dekanlar, bölüm başkanları ve diğer yöneticilerle yaptığı görüşmelerde, araştırma merkezlerinin özellikle tıp alanında ne gibi faydaları beraberinde getirdiğini ve araştırma merkezlerinin sürdürülmesinde karşılaşılan zorlukları incelemiştir. Bu çalışmaya göre üniversitelerin, aşağıdaki sebeplerle araştırma merkezleri kurduğu görülmüştür:

- Fakülteadaki istihdamı ve sürekliliğini desteklemek.
- Bilimsel iş birliğini yaratmak ve bu iş birliğini desteklemek.
- Araştırma kaynaklarını güvenceye almak ve araştırma desteği sağlamak.

- Topluluk bilinci oluşturmak ve sürekli öğrenmeyi tetiklemek.
- Örgütsel esneklik kazanmak.
- Toplumsal sorunlara odaklanmak ve mali destek edinmek.

Fakülterle personel alımı, her ne kadar akademik alanlarda alınan başvurulara dayansa da ABD'de araştırma merkezlerinden de öğretim üyesi alınımının yapıldığı görülmüştür. Ülkemizde araştırma ve uygulama merkezlerinde çalışan personel fakülterdeki akademik personelden oluştuğu için böyle bir istihdam desteği görülmesi zor olabilir. Ancak ABD'deki araştırma merkezlerinin daha bağımsız yapısı buna müsaittir. Bununla birlikte fakülterin, araştırma merkezlerinden sağladıkları istihdam aracılığıyla kaynak elde ettikleri tespit edilmiştir. Böylece fakülte ve araştırma merkezi arasında her iki tarafı da destekleyen ilişkiler kurulabilir. Araştırma merkezlerinin ülkemize göre daha bağımsız yapıda olması sanılabileceğinin aksine ayrılık getirmemiştir. Araştırma merkezlerinin kurulma nedeni fakülte araştırmalarının ihtiyaçlarına göre şekillendiğinden, merkezler fakülterin çıkarlarıyla hareket etmektedir. Araştırma merkezlerinde kurulan ekipler ve laboratuvarlar akademisyenler arasında iş birliğini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma merkezlerinin diğer bir faydası bu merkezlerin özel hizmetler ve ekipman alabilme kabiliyetinden gelir. Mallon'un (2006) çalışması, fakülte üyelerinin, sadece özelleştirilmiş merkezlere verilen fonları almak için araştırma merkezi kurduğunu göstermiştir. Aslında bu kabiliyet sayesinde mali imkânsızlıklar sebebiyle yapılmayan araştırmaları hayata geçirmektedir.

Araştırma merkezleri, hâlihazırda bir arada çalışan ve aynı ilgiyi paylaşan araştırmacıları bir araya getirir. Bunun yanında, araştırmalara dâhil olan farklı disiplinlerden insanların da bir araya gelme imkânı olur (Boardman & Corley, 2008). Bu da fakültede disiplinler arası bir kültür oluşturur (Bozeman & Boardman, 2003). Araştırma merkezleri çoğunlukla belli konulara odaklanır (Geiger, 1990). Üniversitenin çalışma alanları ve içinde bulunduğu bölge bu araştırma alanlarını az ya da çok etkiler. Ülkemizde, üniversitelerde açılan araştırma ve uygulama merkezlerinin bölgesel sorunlara çözüm üretme işlevi üzerinde durulur. Araştırma ve uygulama merkezlerinin açılmasına ilişkin yönetmelikte (YÖK, 2000) merkezlerin özelde üniversiteye genelde ise topluma katkı sağlaması bir ölçüt olarak ifade edilmiştir.

Tüm bu faydalarına rağmen, araştırma ve uygulama merkezlerinin yönetimi pek çok zorluğu da beraberinde getirir. Çünkü belirlenen hedefler ne kadar ideal olursa olsun, uygulamada aksaklıklar çıkabilir. Özellikle ülkemizde araştırma ve uygulama merkezlerinin belli bir kısmının etkin olmadığı görülmektedir (Emsen, 2007). Bazı durumlarda ise, bu merkezlerin yönetimi akademik liderler için zorlu zamanlara sebep olmaktadır. Mallon (2006), üniversitenin çeşitli kademelerinde çalışmakta olan yöneticilerin araştırma merkezlerinin yönetiminde karşılaştıkları sıkıntıları onların deneyimlerine göre belli başlıklar altında toplamıştır: Bölümler arası rekabet, istihdamda yaşanan sıkıntılar, fakülte hedeflerinin araştırmaya odaklanması, değerlendirme, yönetim ve otorite, kadro ve yükselmede yaşanan sıkıntılar, genç personelin yetişmesinde yaşanan sıkıntılar (Mallon, 2006: 507).

Bu çalışmada ülkemizdeki üniversitelerin “web” sitelerinde beyan ettikleri bilgilere göre bünyesinde barındırdıkları araştırma ve uygulama merkezleri tespit edilmiştir. Yapılan doküman analizine göre ülkemizde üniversite başına yaklaşık 23 araştırma ve uygulama merkezi düşmektedir. Bu sayı oldukça yoğun sayıda merkez olduğunu göstermektedir. Bu merkezlerin çalışma tarzlarına ve etkililiğine ilişkin pek çok soru işareti bulunur. Buna rağmen henüz bu alanda kısıtlı sayıda araştırma yapılmıştır. Resmi gazetede yayımlanan yönetmelikler çerçevesinde faaliyet gösteren bu merkezlere ilişkin doküman analizine ve uygulamalı araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu sebeple bu çalışmada öncelikle Türkiye’deki araştırma ve uygulama merkezlerine ilişkin doküman analizi gerçekleştirmek ve bu bilgileri kullanarak belli alanlarda çalışan merkezlerin yönetmeliklerini incelemek amaçlanmaktadır. Buna göre araştırmanın amacı, 2000 yılı öncesinde kurulan yükseköğretim kurumlarında faaliyet gösteren, araştırma ve uygulama merkezlerinin web sitelerine ve yönetmeliklerine ilişkin doküman analizi gerçekleştirmektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Yükseköğretim kurumlarının resmi web sitelerinde verilen bilgilere göre; araştırma ve uygulama merkezlerinin devlet ve vakıf üniversitelerine göre dağılımı nedir?
2. Yükseköğretim kurumlarının resmi web sitelerinde verilen bilgilere göre; araştırma ve uygulama merkezlerinin “online” olarak erişilebilirlik durumu nedir?
3. Yükseköğretim kurumlarının resmi web sitelerinde verilen bilgilere göre; araştırma ve uygulama merkezlerinin bölgelere göre dağılımı nedir?
4. Seçilen araştırma ve uygulama merkezlerinin yönetmeliklerinde belirledikleri amaçlar nasıldır?
5. Seçilen araştırma ve uygulama merkezlerinin yönetmeliklerinde belirledikleri faaliyet alanları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, yükseköğretim kurumlarında faaliyet gösteren araştırma ve uygulama merkezlerinin web sitelerinde yayınladıkları bilgiler ile yönetmelikleri incelendiğinden, yöntem olarak doküman analizi seçilmiştir. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman analizi tek başına bir araştırma yöntemi olarak kullanılabildiği gibi, diğer nitel desenlerde ek bilgi kaynağı olarak da işe yarayabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Doküman analizinde hangi dokümanların kullanılacağı araştırma sorusu ile yakından ilgilidir. Eğitim ile ilgili araştırmalarda ders kitapları, program yönergeleri, yazışmalar, öğrenci kayıtları, ders ödevleri, sınavlar ve resmi belgeler vb. incelenebilir (Bogdan & Biklen, 2007). Araştırmacı amacına göre pek çok dokümanı çalışmasına dahil edebilir. Yukarıda da belirtildiği üzere yükseköğretim kurumlarının web sayfalarında yer alan, araştırma ve uygulama merkezlerine ilişkin bilgilerle araştırma ve uygulama merkezlerinin resmi gazetede yayımlanan yönetmelikleri incelenmektedir.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada doküman analizi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu sebeple iki aşamada farklı çalışma grupları yer almaktadır. İlk aşamada araştırma ve uygulama merkezlerinin yükseköğretim kurumlarının resmi web sayfalarında yer alan bilgileri analiz edilmiştir. Bu sebeple, 2000 yılı öncesinde kurulan 73 üniversitenin web sayfalarının, araştırma ve uygulama merkezleriyle ilgili olan bölümleri incelenmiştir. Türkiye genelinde tespit edilen 1677 araştırma ve uygulama merkezinin bağlı olduğu kurumun web sitesinde yer alan sayfası veya varsa bağımsız web sayfası incelenmiştir.

Tablo 1: Merkezlere İlişkin Kategoriler ve Sayıları

Kategoriler	Merkez Sayısı
Sosyal Bilimler	453
Fen Bilimleri ve Teknoloji	274
Tıp ve Sağlık Bilimleri	210
Kariyer, Gelişim ve Hayat Boyu Öğrenme	142
Doğal Kaynaklar, Çevre ve Afetler	116
Bölgesel Merkezler	106
Tarım, Hayvancılık ve Botanik	77
İnsan Hakları ve Kadın Araştırmaları	68
Kültür ve Sanat	65
Yönetim, Strateji ve Politika	63
Ekonomi ve Girişimcilik	55
Hukuk	30
Spor	18
Toplam	1677

İkinci aşamada ise bu merkezlerin yönetmeliklerinin, amaçları ve faaliyet alanları bakımından, incelenmesi hedeflenmiştir. Merkezlerin sayılarının ve çeşitliliğinin fazla olması sebebiyle aralarında seçim yapabilmek için merkezler, çalışma alanlarına göre Tablo 1’deki gibi kategoriler altında toplanmıştır. Bu kategorilerden en fazla merkeze sahip ilk beşi seçilmiş; bu beş kategoriden ise üçer merkezin yönetmelikleri incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilere göre ilk beş kategori şöyle sıralanmaktadır: Sosyal bilimler (453), fen bilimleri ve teknoloji (274), tıp ve sağlık bilimleri (210), kariyer, gelişim ve hayat boyu öğrenme (142). Her bir kategoriden incelenen üç merkezin belirlenmesi için bir ölçüt belirlenmiştir. Buna göre; URAP (“University Ranking by Academic Performance”) tarafından 2016-2017 yılı için hazırlanan ‘2000 yılından önce kurulan üniversiteler genel sıralaması’ kullanılmıştır (URAP, 2017). Bu sıralamaya göre üniversiteler A, B, ve C olarak adlandırılan üç gruba ayrılmıştır. Her bir kategori için seçilen A, B, ve C grubu merkezlerin yönetmelikleri için doküman analizi yapılmıştır. Her kategoriye ait her bir gruptan birer yönetmelik incelenmiş; toplamda 15 yönetmelik için doküman analizi yapılmıştır. Merkezlerin türleri seçilirken, merkezin A, B ve C grubunda yer almasına dikkat edilmiştir. Bu ölçütlere göre kategorilerden seçilen merkezler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Kategorilerden Seçilen Merkezler

Kategoriler	Araştırma ve Uygulama Merkezi	Grup	Yönetmelik Sayısı
Sosyal Bilimler	Dil Öğretim Merkezi	A, B ve C	3
Fen Bilimleri ve Teknoloji	Bilim ve Teknoloji Merkezi	A, B ve C	3
Tip ve Sağlık Bilimleri	Sağlık Merkezi	A, B ve C	3
Kariyer, Gelişim ve Hayat Boyu Öğrenme	Uzaktan Eğitim Merkezi	A, B ve C	3
Doğal Kaynaklar, Çevre ve Afetler	Çevre Sorunları Merkezi	A, B ve C	3

Verilerin Çözülmesi

Doküman analizinde dokümanların kapsamlı bir içerik analizine tabi tutulması gerekir (Yıldırım & Şimşek, 2013). İçerik analizi sırasında dokümanların dört aşamadan geçirilmesi önerilmektedir: Analize konu olan veriden çalışma alanı seçme, kategorilerin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması ve sayısallaştırma (Yıldırım & Şimşek, 2013: 227-232). Doküman analizinde, tüm doküman verisinin incelenmesi her zaman mümkün olmayabilir. Eldeki veri seti içerisinde belli bölümler seçilebilir. Bu çalışmada, araştırma ve uygulama merkezlerine ilişkin bilgiler web sayfalarından incelenmiştir. Buna göre “online” erişilebilirliğe ve dağılıma ilişkin bilgiler toplanmıştır ve bu bilgiler sayısallaştırılmıştır. İkinci aşamada gerçekleştirilen analizde, merkezlere ait yönetmelikler tüm bölümleriyle incelenmemiş; araştırmanın amacına uygun olacak şekilde sınırlandırılmıştır. Buna göre yönetmeliklerde merkezlerin amaçları ile faaliyet alanları seçilmiştir. Merkezlerin amaçları ve faaliyet alanları, aynı zamanda, analizin kategorilerini oluşturmaktadır. Bu kategorilerin belirlenmesinin ardından analiz birimi olarak temalar belirlenmiştir. Temaların altında yer alan ifadeler/kodlar sayısallaştırılmadan doğrudan temaların altında açık olarak tablo içinde yazılmıştır. Tablolarda yer alan bilgiler doğrultusunda, merkezlerin amaçları ve faaliyet alanlarına ilişkin bulgular belirtilmiştir.

BULGULAR

Bulgular iki temel bölümden oluşmaktadır: araştırma ve uygulama merkezlerinin web sayfalarına ilişkin doküman analizi, araştırma ve uygulama merkezlerinin yönetmeliklerine ilişkin doküman analizi. Bu iki bölüm farklı alt başlıklar altında aşağıdaki gibi incelenmektedir.

Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin “Web” Sayfalarına İlişkin Doküman Analizi

Araştırma ve uygulama merkezlerinin Web sayfalarına ilişkin yapılan doküman analizi sonucunda, merkezlerin “online” erişilebilirlik durumlarına ulaşılmıştır. Bunun yanında merkezlerin devlet ve vakıf üniversitelerindeki dağılımına ve bölgelere göre dağılımına da ulaşılmıştır.

Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin “Online” Erişilebilirlik Durumları ile Devlet ve Vakıf Üniversitelerindeki Dağılımı

TÜBİTAK ve KOSGEB gibi kuruluşlar dışında üniversitelerde belli çalışma alanlarında bilgi ve teknoloji üretimini hedefleyen araştırma ve uygulama merkezleri bulunur. Rektörlüklere ya da diğer birimlere bağlı çalışan bu merkezlerin işlevselliği tartışılrsa da

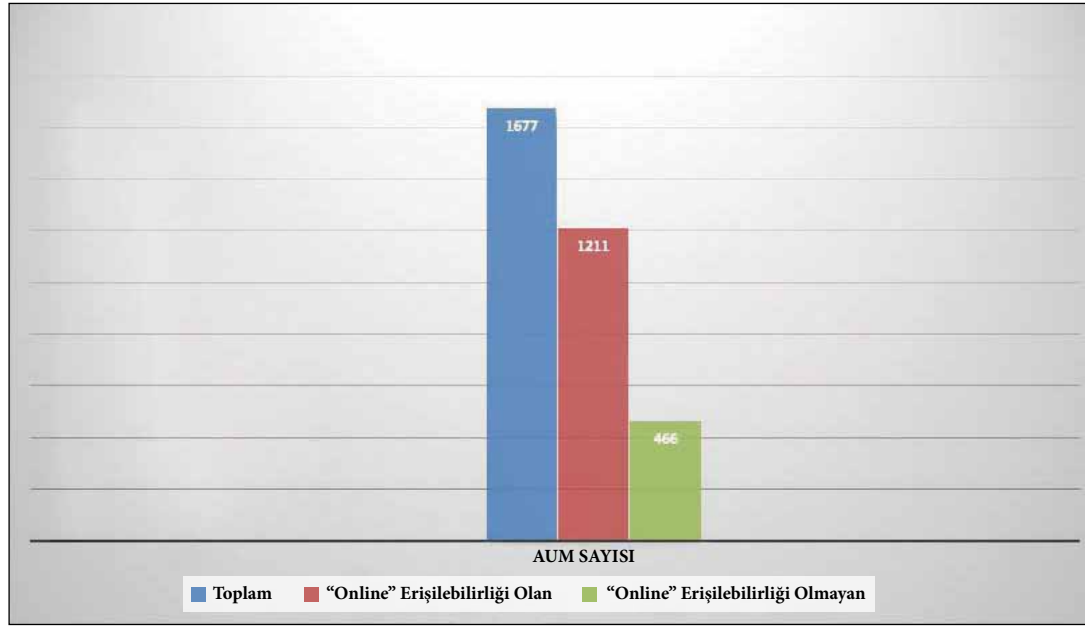
ülkemizde özellikle devlet üniversitelerinden pek çok araştırma ve uygulama merkezi açılmıştır. Bu çalışmada 2000 yılı öncesinde kurulan üniversitelerin araştırma ve uygulama merkezleri incelenmiştir. Buna göre 2000 yılı öncesinde ülkemizde kurulan devlet ve vakıf üniversitesi sayısı 73’tür. Üniversitelerin web sitelerinde beyan ettikleri bilgilere göre 73 üniversitede toplam 1677 adet araştırma ve uygulama merkezi yer almaktadır. 1211 uygulama ve araştırma merkezine kamuoyu “online” olarak erişilebilmektedir. Ancak merkezlerin “online” ortamda paylaştığı bilgiler farklılık göstermektedir. Kimi merkezler, sadece genel bilgiler ve iletişim bilgileri paylaşırken kimi merkezler bunlara ek olarak faaliyetlerini, yönetmeliklerini ve ortak çalışmalarını yayımlamaktadır. 466 araştırma ve uygulama merkezinin ise “online” ortamda erişilebilirliği bulunmamaktadır (bakınız, Şekil 1).

2000 yılı öncesinde kurulan 73 üniversitenin 54’ü devlet üniversitesi iken 19’u özel üniversitedir. Uygulama ve araştırma merkezlerinin çoğunluğu devlet üniversitelerinde bulunmaktadır. Devlet üniversitelerinde toplam 1487 merkez açılmıştır. Bunlardan 1053 tanesinin bilgilerine erişme olanağı vardır. Ancak 434 araştırma ve uygulama merkezine ait bilgiler “online” ortamlarda yer almamaktadır. Buna göre devlet üniversitelerinde yer alan araştırma ve uygulama merkezlerinin %71’inin bilgileri ulaşılabilir durumdadır. Kalan %29’una ise “online” ortamda erişim sağlanamamaktadır (bakınız, Şekil 2).

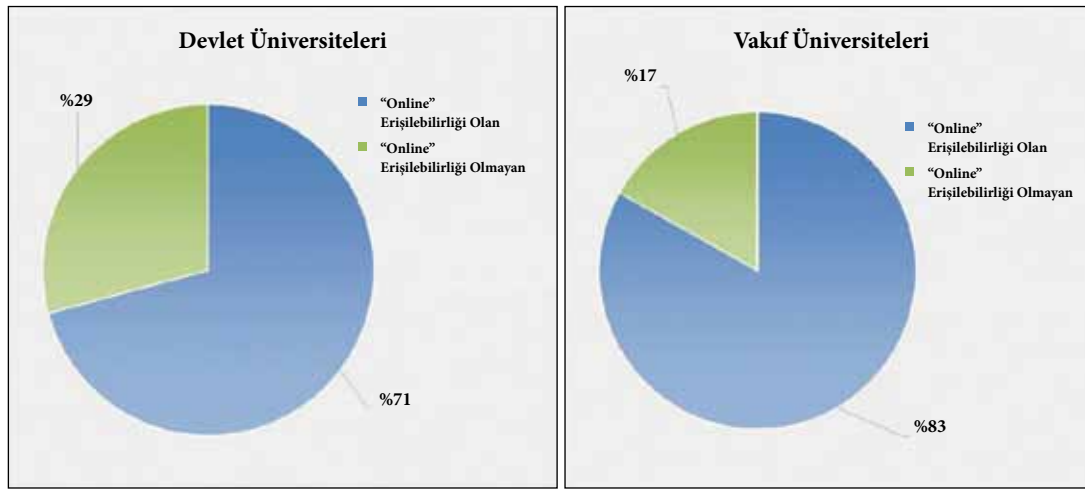
2000 yılı öncesinde kurulan vakıf üniversitelerinde toplam 190 araştırma ve uygulama merkezi bulunmaktadır. Bunlardan 158’inin bilgilerine erişmek mümkünken, 32’sinin bilgileri online ortamda paylaşılmamıştır. Buna göre, vakıf üniversitelerinde araştırma ve uygulama merkezlerinin %83’ünün bilgileri “web” sitelerinde yer almaktadır. Bu merkezlerin %17’sine ise erişim sağlanamamaktadır. Bu tabloya bakıldığında özel üniversitelerdeki araştırma ve uygulama merkezlerinin online erişilebilirlik oranlarının daha fazla olduğu görülmektedir.

Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Ülkemizde araştırma uygulama merkezleri daha köklü üniversitelerin bulunduğu bölgelerde yoğunlaşmaktadır. Bunun yanında, İstanbul ve Ankara gibi bünyesinde daha fazla üniversite bulunduran illerin bölgelerdeki merkezlerin sayısını etkilemektedir. Şekil 4’te de görüldüğü üzere, Marmara Bölgesi 493 merkezle ilk sırada yer alırken İç Anadolu bölgesi 449 merkezle en yoğun ikinci bölgedir. Bu iki bölgeyi sırasıyla 271 merkezle Ege Bölgesi, 209 merkezle Akdeniz Bölgesi, 118 merkezle Doğu Anadolu Bölgesi, 104 merkezle Karadeniz Bölgesi ve son olarak 33 merkezle Güneydoğu Anadolu Bölgesi takip etmektedir.

Şekil 1. Türkiye geneli araştırma ve uygulama merkezi (AVM) bilgileri.

Şekil 2: Devlet üniversitelerinde ve özel üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezleri.

Bu bölgelerde 2000 yılı öncesinde kurulan üniversite sayıları, araştırma ve uygulama merkezlerinin yoğunluklarını açıklayan bir etmen olarak kabul edilebilir. Marmara Bölgesinde 28, İç Anadolu Bölgesinde 15, Ege Bölgesi'nde dokuz, Akdeniz Bölgesi'nde yedi, Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi'nde beş ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde iki üniversite bulunmaktadır. Doğu Anadolu ve Karadeniz'de eşit sayıda üniversite olmasına rağmen ilki az bir farkla öne geçmiştir (bakınız, Şekil 3).

Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin Yönetmeliklerine İlişkin Doküman Analizi

Bu bölümde beş farklı çalışma alanından seçilen A, B ve C grubu merkezlerin yönetmelikleri amaçları ve faaliyet alanları bakımından analiz edilmiştir. Bu yönetmelikler arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konmuştur.

Sosyal Bilimler Kategorisi

Sosyal bilimler kategorisinden, dil öğretimi uygulama ve araş-

tırma merkezi seçilmiştir. A, B ve C grubundan seçilen üç üniversitenin dil öğretim uygulama ve araştırma merkezi yönetmeliği analiz edilmiş ve karşılaştırılmıştır. Amaçlara ve faaliyet alanlarına ait incelemeler aşağıda verilmiştir.

Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin Amaçları

A grubu üniversitelerden birinde faaliyet gösteren bu merkez, amacını genel bir ifade ile tanımlayarak dil ile sosyal bilimleri birleştiren tüm alanlarda araştırma ve inceleme yapmak olarak belirlemiştir. Bu amaca ve merkezin faaliyet alanlarına bakıldığında araştırmaya odaklanmayı tercih ettiği görülmektedir. Yönetmelikteki amaç ifadesi aşağıda verilmiştir:

"Merkez, dil ile sosyal bilimleri birleştiren alanlarda ve dil ile ilgili tüm dallarda temel araştırmalar ve incelemeler yapan bir birimdir."

B grubunda yer alan dil öğretimi araştırma ve uygulama merkezinde amaçlar maddeler halinde listelenmiştir. Bu amaçlar

araştırmacılar tarafından dört kategori altında toplanmıştır: “araştırma, uygulama, danışmanlık ve program geliştirme”. Merkezin yönetmeliğinde uygulamaya ilişkin amaçların yoğunlukta olduğu ve faaliyet alanları ile benzer şekilde ifade edildiği görülmüştür. Bu araştırma ve uygulama merkezinin A grubunda yer alan üniversitenin aksine uygulamaya yöneldiği yorumu yapılabilir. Kurumun uygulamaya ilişkin amaçlarından biri aşağıda yer almaktadır:

“Türkiye’de kuramsal ve betimlemeli dil bilim alanında yapılan araştırmalardan elde edilen bulguların yabancı dil olarak öğretimi, akademik ve yaratıcı yazma gibi alanlarda uygulamak”

C grubunda yer alan bu merkezin amaçları Türkçe dilinin öğretimine odaklanmaktadır. Merkez, Türkiye’de bulunan yabancılara ve yerlilere Türkçe öğretmenin yanı sıra yurt dışında Türkçe öğretimi yapan akademisyenlerin yetiştirilmesini de amaçları arasına almıştır. Merkezin amaçları, B grubunda yer alan merkezdeki gibi “araştırma, uygulama ve program/materyal geliştirme” kategorileri altında sınıflandırılmıştır. Bu gruptaki dil öğretim merkezi, uygulama alanında daha fazla amaç belirlemiştir. Bu da merkezin araştırmadan çok uygulamaya ağırlık verdiğine işaret etmektedir. B grubu merkezdeki gibi danışmanlık hizmeti verme amacı bulunmayan bu merkezin kültürel tanıtım başlığı altında incelenebilecek farklı bir amaca yer verdiği görülmüştür. Kültürel tanıtım kategorisine örnek yönetmelik ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Türkçenin yabancı dil ve anadil olarak öğretilmesi amacıyla Türkçe ve Türk kültürü ile ilgili eğitim, öğretim ve sertifika hizmetleri vermek”

“Türkçeyi daha iyi bir şekilde öğretmeyi ve Türk kültürünü tanıtmayı teşvik etmek”

Faaliyet Alanları

A, B ve C grubundan seçilen dil uygulama ve araştırma merkezlerinin faaliyet alanları “araştırma, uygulama, materyal geliştirme ve danışmanlık” temaları altında toplanmıştır. Tablo 3’de de görüleceği üzere merkezlerin faaliyetleri farklı alanlarda ağırlık

göstermektedir. Bulgulara göre; A grubu merkezin faaliyetleri “araştırma ve uygulama” temaları altında toplanmış olup araştırma temasında yoğunlaşmaktadır. Bu merkezin araştırmaya öncelik veren bir yapısının olduğu sonucu çıkarılabilir. B grubu merkezin faaliyetleri “araştırma, uygulama, materyal geliştirme ve danışmanlık” temaları altında toplanmıştır. Bu merkezin faaliyetleri daha çok “uygulama” temasında yoğunlaşmaktadır. C grubu merkez “araştırma, uygulama ve materyal geliştirme” temaları çerçevesinde faaliyet gerçekleştirmektedir. Bu merkezde de uygulamayı önceleyen bir yönetmelik yapısı vardır.

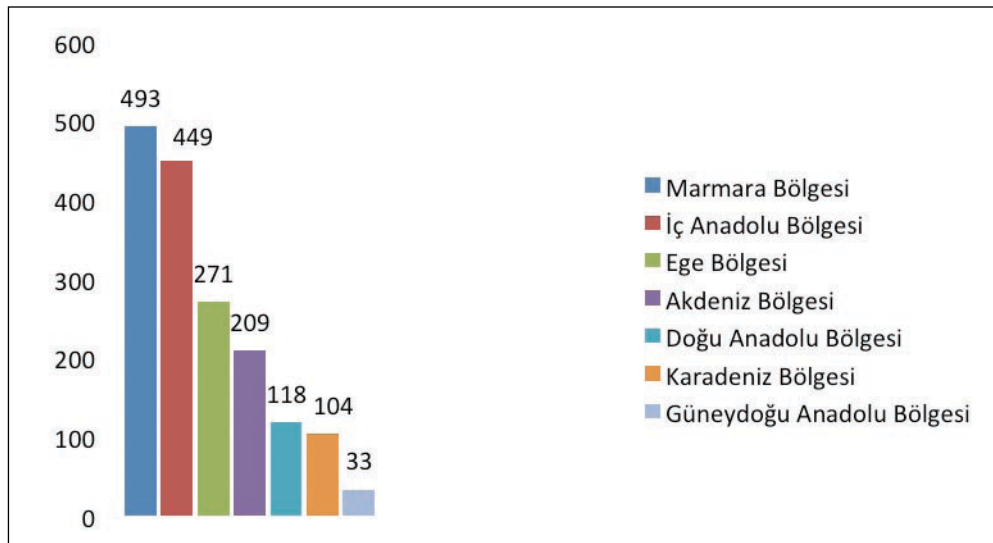
Bu bulgulardan hareketle, A grubu merkezlerin araştırma ağırlıklı bir yapıda olduğu, B ve C grubu merkezlerin ise daha çok uygulamaya dönük faaliyetleri hedeflediği söylenebilir. A grubu merkezin materyal geliştirme ve danışmanlık hizmeti verme gibi faaliyetlere değinmediği görülmüş; B grubu merkezin hem materyal geliştirmede hem de danışmanlık hizmeti vermede faaliyette bulunabileceği ortaya çıkmıştır. C grubu merkez faaliyet alanlarında materyal geliştirmeyi kapsarken danışmanlık hizmeti vermeyi faaliyet alanlarının dışında bırakmıştır. Bunlara ek olarak, C grubu merkezin faaliyetleri Türk dili alanında yoğunlaşmaktadır. Bu merkezin yabancı dil öğretimini vurgulamadığı görülmüştür.

Fen Bilimleri ve Teknoloji Kategorisi

Fen bilimleri ve teknoloji kategorisinden, bilim ve teknoloji uygulama ve araştırma merkezi seçilmiştir. A, B ve C grubundan seçilen üç üniversitenin bilim ve teknoloji uygulama ve araştırma merkezi yönetmelikleri analiz edilmiş ve karşılaştırılmıştır. Amaçlara ve faaliyet alanlarına ait incelemeler aşağıda verilmiştir.

Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin Amaçları

A grubunda yer alan bilim ve teknoloji merkezi, amacını genel ifade ile tanımlamış; bu amaçta okul öncesinden lisans düzeyindeki bireylere fen bilimleri, matematik ve teknoloji alanında gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması vurgulanmıştır. Bu

Şekil 3: Araştırma ve uygulama merkezlerinin bölgelere göre dağılımı.

amaca yönelik olarak araştırma faaliyetlerinin yapılması da vurgulanmıştır. Merkezin amacı öncelikle uygulamaya ağırlık verildiğini ima etmektedir. Özellikle fen bilimleri ve teknoloji alanında öğrencilerin eğitiminin etkili şekilde gerçekleştirilmesine öncelik verilmektedir. Buna ilişkin yönetmelikte yer alan örnek bir cümle aşağıda verilmiştir:

“Merkezin amacı okul öncesinden lisans düzeyindeki bireylere, fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarında yirmi birinci yüzyılın değişen şart ve problemleriyle baş edebilmesini sağlayacak bilgi ve becerileri kazandırmak”

B grubunda yer alan bu merkez, bilim ve teknoloji alanında araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin endüstri ile uyum içerisinde gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır. A grubunda yer alan merkez ile bu merkezin amacı çalışma alanlarının bilim ve teknoloji alanında olması dışında ortak özellikler barındırmamaktadır. Buna ek olarak, bu merkezin amaçları dengeli bir şekilde hem araştırmayı hem de uygulamayı hedeflemektedir. Merkezin amacını örnekleyen bir ifade aşağıda yer almaktadır:

“Merkezin amacı okul öncesinden lisans düzeyindeki bireylere, fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarında yirmi birinci yüzyılın değişen şart ve problemleriyle baş edebilmesini sağlayacak bilgi ve becerileri kazandırmak”

Tablo 3: Merkezlerin Faaliyet Alanları

	Yönetmelikte Yer Alan İfadeler	A Grubu	B Grubu	C Grubu
Araştırma	Dil ile ilgili alanlarda araştırma ve çalışma yapmak	✓	✓	
	Dil veri bankası kurmak	✓	✓	
	Yurt içinde ve yurt dışında üniversiteler, uygulama-araştırma merkezleri ve benzer birimler ile işbirliği yapmak ve ortak çalışmalar düzenlemek	✓	✓	
	Diller üstünde veri toplamak, toplanan verileri betimlemeli ve uygulamalı dilbilim kavramları çerçevesinde incelemek	✓		
	Yurtiçi ve yurtdışında bulunan eğitim ve araştırma kurumları ile ortak araştırma projeleri geliştirmek	✓		
	Türk dili öğretiminde ve biçim bilgisinde araştırma yapmak		✓	
	Yabancı dil öğretimi ile ilgili araştırmalar yapmak		✓	
	Türkçenin tarihsel dönemleri ve çağdaş lehçeleri üzerine araştırmalar yapmak ve projeler üretmek			✓
	Türk dilinin konuşulduğu ülke ve bölgelerdeki benzer merkezlerle işbirliği ve ortak çalışmalar yapmak			✓
	Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında araştırmalar yapmak ve yaptırmak			✓
Uygulama	Dil konusunda ulusal/uluslararası konferanslar, seminerler ve benzeri etkinlikler düzenlemek ve bunlara katılmak	✓	✓	✓
	Türkçe öğretim kursları düzenlemek, kurslar sonunda başarılı olanlara sertifika vermek		✓	✓
	Yabancı dil kursları düzenlemek ve sertifika vermek		✓	
	Üniversite öğrencilerinin akademik dil gelişimi için eğitim vermek		✓	
	Yaratıcı/araştırmacı yazarlık ve etkili sunum yapma gibi dil ile dolaylı olarak ilgili alanlarda kurs vermek		✓	✓
	Kitaplık ve dokümantasyon merkezi kurmak		✓	
	Dil araştırmaları konusunda öğrencilere uygulamalı çalışma imkânı sağlamak		✓	
	Üniversitedeki Türk dili derslerinin koordinasyonunu sağlamak			✓
	Türk dilini yabancı dil olarak öğrenen kişilerin, dil becerilerini doğal ortamda geliştirmeleri amacıyla faaliyetler düzenlemek			✓
	Türkçeden yabancı dillere, yabancı dillerden Türkçeye dil öğretim teknolojilerini uygulamak			✓
Materyal Geliştirme	Yabancı dil öğretimine yönelik malzeme oluşturmak ve geliştirme		✓	✓
Danışmanlık	Diğer kurumlara dil öğretimi konusunda danışmanlık hizmeti vermek		✓	

C grubunda yer alan bilim ve teknoloji merkezi, fen ve yaşam bilimleri alanında yapılacak olan araştırma ve uygulamaların düzenlenmesini; laboratuvarların kullanımını yönetmeyi; AR-GE çalışmaları yapmayı; bilimsel ve teknik projeler üretmeyi amaçlamaktadır. Amaçlar bakımından B grubu merkezle ortak özellikler sergilediği görülmektedir. C grubunda yer alan bu merkezin amaçları, araştırma ve uygulama ağırlığı bakımından dengeli kabul edilebilir. B grubu merkezden farklı olarak bu merkezde danışmanlık hizmeti vermek de amaçlar arasına alınmıştır. Aşağıda verilen ifade bu bulguyu örneklemeştir:

“Üniversiteler, uygulama ve araştırma merkezleri, sanayi kamu kurum ve kuruluşları ile ortak bilimsel ve teknolojik projeler üretilmesini sağlamak, danışmanlık hizmetleri sunmak”

Faaliyet Alanları

A, B ve C grubundan seçilen bilim ve teknoloji uygulama ve araştırma merkezlerinin faaliyet alanları araştırma, uygulama, finansman, danışmanlık ve program geliştirme temaları altında toplanmıştır. Tablo 2’de görüleceği üzere merkezlerin faaliyet alanları farklılıklar ve benzerlikler göstermektedir. A grubu merkezin faaliyet hedefleri; araştırma, uygulama ve program geliştirme temaları altında; B grubu merkezin faaliyetleri araştırma, uygulama, danışmanlık ve finansman temaları altında toplanmıştır. C grubu merkezin faaliyet alanları ise; araştırma ve uygulama temalarından oluşmaktadır.

Bilim ve teknoloji alanında çalışmalar yürüten bu merkezlerin faaliyetleri araştırma ve uygulama açısından dengeli bir dağılım içerirse de faaliyetlerin içerikleri farklılıklar göstermektedir. Örnek vermek gerekirse, A grubu merkezin hem araştırma hem de uygulama faaliyetleri bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik eğitime odaklanmaktadır. B ve C grubu merkezler ise; genel olarak bilim ve teknoloji alanındaki araştırma ve uygulamaları faaliyetleri kapsamına almıştır. B grubu merkez araştırma ve uygulama faaliyetlerine ek olarak finansman ve danışmanlık alanlarını da eklemiştir. Bu iki alan, merkezlerin maddi sıkıntılarını gidermesi ve endüstri ile iç içe olması sağlama bakımından önemli olabilir.

Tıp ve Sağlık Bilimleri Kategorisi

Tıp ve sağlık bilimleri kategorisinde ele alınan merkezler araştırma ve uygulama hastanelerini içermektedir. Gerek uygulama gerekse araştırma yönüyle ön plana çıkan bu merkezlere ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin Amaçları

A grubunda yer alan sağlık araştırma merkezlerinin amaçları hem araştırma hem de uygulamaya yönelik ifadeler içermektedir. Buna göre yönetmelikte öncelikle sağlık bilimleri alanındaki lisans ve lisansüstü öğrencilerinin eğitim ve uygulama ihtiyaçları ile akademik personelin ihtiyaçlarını karşılamak hedeflenmiştir. Sağlık hizmetlerinin çağdaş yöntemler kullanılarak etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi ve bu gerçekleştirilirken üniversite içinden, dışından ve yurt dışından kurumlarla iş birliği halinde olunması da merkezin amaçları arasına alınmıştır. İş birliği yapmaya ilişkin yönetmelikte yer alan ifade aşağıda verilmiştir:

“Sağlık Hizmetlerinin çağdaş yönetim ilkeleri doğrultusunda, standart, etkin ve verimli bir şekilde koordinasyonunu sağlamak üzere üniversite bünyesindeki fakülte, enstitü, yüksekokullar, araştırma ve eğitim merkezleri ile yurt içinde ve dışındaki diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve sağlık hizmetlerinin kaliteli ve verimli düzeyde yürütülmesini sağlamaktır”

B grubunda yer alan bu sağlık uygulama ve araştırma merkezinde vatandaşlara verilen sağlık hizmetinin de özellikle vurgulandığı görülmektedir:

“Hastanenin amacı; muayene, teşhis ve tedavi için Hastaneye başvuran hastaların ayakta veya yatırılarak tedavisi ile... sağlık hizmetlerinin tam, kaliteli ve verimli düzeyde yürütülmesini sağlamaktır”

Bunun yanında, merkezin amaçları A grubu merkezle yüksek oranda benzerlikler göstermektedir. Yönetmeliğe göre, verilen sağlık hizmetleri ile ilgili uygulama ve araştırmaların yapılması, her seviyede yetkili tıp personelinin yetiştirilmesi ve bunun için gerekli olan kurum içi ve dışı iş birliklerinin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

C grubunda yer alan bu merkezin amaçları A ve B grubu merkezlerin amaçları ile yüksek oranda benzer ifadeler içermektedir. Sağlık hizmetlerinin kaliteli şekilde gerçekleştirilmesi, tıp personelinin yetiştirilmesi, kurumlar arası iş birliği diğer iki merkezde olduğu gibi amaçların önemli bir kısmını oluşturmaktadır. A ve B grubu merkezden farklı olarak bu merkezde bilimsel araştırmaya ve hastane işletme yönetimine de değinilmiştir. Buna ilişkin yönetmelik ifadesi aşağıdaki gibidir:

“..tıbbi araştırma ve uygulamaların en üst düzeyde gerçekleştirilmesi için bilimsel araştırma koşullarını hazırlamak, merkezin stratejik planı ve hedefleri çerçevesinde modern hastane işletme yönetimi ilkeleri doğrultusunda faaliyette bulunmasını ve ulaşılabilir kaliteli sağlık hizmeti vermesini sağlamaktır.”

Faaliyet Alanları

Sağlık uygulama ve araştırma merkezlerinin yönetmelikleri, faaliyet alanlarını hastane yönetiminde söz sahibi olan kişiler ve kurullar üzerinden belirlemiştir. Yönetmelikte belirtilen görev alanları A, B ve C gruplarında ortak ortaklıklar içerirse de bu gruplar arasında farklılıklar da görülmektedir.

Tablo 3’te görüleceği üzere, üç merkezde de başhekim ve yönetim kurulunun görevleri açık olarak belirtilmiştir. A grubu merkezde bu ikisine ek olarak danışma kurulu ve koordinatör-lüklerin görevleri yer alırken B grubunda hastane başmüdürü, müdürü ve müdür yardımcılarının görevleri de yönetmelikte yer almaktadır. C grubunda ise, diğer iki gruptan farklı olarak hemşirelik hizmetleri müdürü ve yardımcılarının da görevleri ifade edilmiştir.

Kariyer, Gelişim ve Hayat Boyu Öğrenme Kategorisi

Kariyer, Gelişim ve hayat boyu öğrenme kategorisinden, uzaktan eğitim uygulama ve araştırma merkezi seçilmiştir. A, B ve C grubundan seçilen üç üniversitenin uzaktan eğitim merkezi yönetmelikleri analiz edilmiş ve karşılaştırılmıştır. Amaçlara ve faaliyet alanlarının ait incelemeler aşağıda verilmiştir.

Tablo 4: Merkezlerin Faaliyet Alanları

	Yönetmelikte Yer Alan İfadeler	A Grubu	B Grubu	C Grubu
Araştırma	Fen bilimleri, matematik, teknoloji ve mühendislik eğitimi konusunda araştırma ve geliştirme çalışmaları yapmak	✓	✓	
	Fen bilimleri, matematik, teknoloji ve mühendislik eğitiminde ulusal ve uluslararası iyi uygulamaların paylaşılmasını sağlamak	✓		
	Endüstriye ilişkin temel bilim sorunlarını çözümlenmek üzere araştırmalar yapmak		✓	
	Kalkınma planlarının ön gördüğü alanlarda gelecekte karşılaşılabilecek araştırma sorunlarına çözüm yolları aramak		✓	
	Yurt içindeki ve dışındaki ilgili kurum ve merkezler ile işbirliği yapmak, bilgi alışverişinde bulunmak		✓	✓
	Araştırmacıları engelleyen etmenlerin tespit edilmesi; araştırmacıların desteklenmesi		✓	
	Fen ve sağlık bilimleri alanlarında bilimsel ve teknolojik araştırma programları oluşturmak			✓
Uygulama	İhtiyaç duyulan araştırmacıların yurt içinde ve dışında yetiştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak; gerektiğinde yurt dışından personel getirmek	✓	✓	
	Okulöncesinden lisans düzeyine kadar öğretmenlerin ve eğitim yöneticilerinin eğitimine ve gelişimine yönelik etkinlikler/programlar düzenlemek	✓		
	Fen bilimleri, matematik, teknoloji ve mühendislik eğitimine yönelik ürün geliştirme çalışmaları yapmak ve patentler almak	✓		
	İleri araştırma düzeneklerinin temin edilerek ARGE birimlerinin kullanımına sunmak		✓	
	ARGE birimleri için alet bakımı, onarım, yapım, ayar ve benzeri hizmetleri verebilecek atölyeleri kurmak		✓	
	Konferans, kurs, seminer, sempozyum, kongre gibi ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılar düzenlemek		✓	✓
	Temel ve uygulamalı bilimlerle ilgili araştırma projelerini desteklemek ve uygulamak		✓	
Bilim ve teknoloji ile ilgili programlar ve dersler açmak			✓	
Finansman	Araştırmacılara kaynak ve altyapı desteğinde bulunmak	✓		
	İleri teknoloji projeleri için finans kaynakları teminine çalışmak		✓	
Danışmanlık	İmalat ve işletmede karşılaşılan teknolojik güçlüklerde danışmanlık yapmak		✓	
	İşlem zinciri, malzeme ve ürünlerdeki özelliklerin saptanmasına ve kontrolüne, hata nedenlerinin giderilmesine, malzeme ve ürünlerin programlama ve bilgi işlem çalışmalarına yardımcı olmak		✓	
Program Geliştirme	Dezavantajlı öğrencilere yönelik nitelikli eğitim programları geliştirmek	✓		
	Fen bilimleri, matematik, teknoloji ve mühendislik eğitimi için kitlelesel açık çevrimiçi dersler geliştirmek	✓		

Tablo 5: Merkezlerde Belirtilen Görev Alanları

A Grubu Görev Alanları	B Grubu Görev Alanları	C Grubu Görev Alanları
Başhekim	Başhekim	Başhekim
Yönetim Kurulu	Yönetim Kurulu	Yönetim Kurulu
Danışma Kurulu	Hastane Baş Müdürü	Hastane Baş Müdürü
Koordinatörler	Hastane Müdürü	Hastane Müdürü
	Hastane Baş Müdür Yardımcıları	Hastane Müdür Yardımcıları
		Danışma Kurulu
		Hemşirelik Hizmetleri müdürü ve yardımcıları

Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin Amaçları

A grubunda yer alan uzaktan eğitim merkezinin en temel amacı üniversite bünyesinde ön lisans, lisans, yüksek lisans ve yaşam boyu eğitim programları kapsamında verilen uzaktan eğitimlerin planlanmasına, uygulanmasına ve teknoloji ile desteklenmesine ilişkindir. Merkezin amaçları çerçevesinde uygulama odaklı olduğu görülmektedir. Ancak merkezin araştırmaya yönelik amaçları da bulunmaktadır. Uzaktan eğitim uygulama ve araştırma merkezinin araştırmaya odaklanan amacı aşağıda verilmiştir:

“Bilgi toplumuna geçiş sürecinde Türkiye’nin kalkınmasına ve gelişmesine yardımcı nitelikteki eğitimlerin e-öğrenme vasıtasıyla yaygınlaştırılması için bilimsel ve teknolojik araştırmalar yapmak ve önermek.”

Bunlara ek olarak üniversite dışı projelerde ihtiyaç duyulan teknoloji ve içerik desteğini sağlamak ve bu konularda kurumlara danışmanlık yapmak da amaçlar arasında yer almaktadır. Son olarak, toplumun her kesimine yönelik, gelişimi hedefleyen sertifika programlarının düzenlenmesi de merkezin amaçları arasında alınmıştır. Bu bilgilere göre; uzaktan eğitim merkezinin amaçlarının üniversite içi eğitimden başka kurumlara ve topluma her kesime doğru yayıldığı görülmektedir.

B grubunda yer alan uzaktan eğitim merkezi, A grubu merkezle benzer şekilde üniversitede yürütülen uzaktan eğitim faaliyetlerinin planlanması ve uygulamasına yöneliktir. Her iki merkezde de faaliyetler uygulama odaklı olup, uzaktan eğitimle ilgili araştırmaların yapılması da hedeflenmektedir. Üniversite dışı kurumlardaki eğitim programlarının uzaktan eğitim araçlarına uyarlanması ve bu kurumlara danışmanlık yapılması da merkezin amaçları arasındadır. Merkezin diğer kamu kurumları ile özel sektöre ilişkin amacı aşağıda verilmiştir:

“Kamu ve özel sektör kurumlarının eğitim programlarının e-öğrenmeye uyarlanması ve uzaktan eğitim sistemlerinin geliştirilmesine katkıda bulunmak, bilgi birikimini ilgili kurum ve kuruluşlara aktarmak, yayınlar yapmaktır”

A grubu merkezde olduğu gibi bu merkezde de hayat boyu öğrenmeyi destekleyen e-öğrenme yoluyla verilen sertifika programları açmak ve yürütmek perifer amaçlar arasındadır. Benzer şekilde odak noktası üniversite içi eğitimlerden topluma her kesimine doğru ilerlemektedir.

C grubunda yer alan uzaktan eğitim uygulama ve araştırma merkezi, üniversite içindeki tüm akademik ve idari birimlere yönelik uzaktan öğretim programlarının düzenlenmesini ve uygulanmasını amaçlamaktadır. A ve B grubu merkezlerin sahip olduğu diğer amaçlarla benzer şekilde bu merkez de uygulamaya ağırlık vererek, odağını üniversite içi eğitimlerden üniversite dışı kurumlara doğru genişletmiştir. C grubunda yer alan merkez, isminden de anlaşılacağı üzere, öğretime ve uzaktan öğretim yöntemlerine odaklanmaktadır. Bu vurguyu örnekleyen yönetmelik ifadesi aşağıda yer almaktadır:

“Üniversite bünyesinde verilmekte olan derslerin uzaktan öğretim yöntemleri ile verilmesi ve uzaktan öğretime yönelik uygulamaların geliştirilmesini desteklemek.”

Bu grupta yer alan uzaktan öğretim uygulama ve araştırma merkezinin amaçları A ve B grubu merkezlerin amaçlarından biraz farklılaşmaktadır. Bulgulara göre; bu merkez toplumun her kesimine hitap eden, hayat boyu öğrenmeyi destekleyen sertifika programlarının yürütülmesini amaçları arasına almıştır. Bunun yanında, üniversite içinde sadece akademik birimler değil idari birimler de göz önünde bulundurulmuştur.

Faaliyet Alanları

A, B ve C grubundan seçilen uzaktan eğitim uygulama ve araştırma merkezlerinin faaliyet alanları “araştırma, uygulama, danışmanlık ve program geliştirme” temaları altında toplanmıştır. Tablo 4’te görüleceği üzere merkezlerin faaliyet alanları farklılıklar ve benzerlikler göstermektedir. A ve B grubu uzaktan eğitim merkezlerinin faaliyet hedefleri; araştırma, uygulama, danışmanlık ve program geliştirme temaları altında; C grubu merkezin faaliyet alanları ise; araştırma, uygulama ve program geliştirme temalarından oluşmaktadır.

A grubu merkezin faaliyetleri dört alana da yayılmakla birlikte araştırma ve uygulama ağırlıklıdır. Benzer şekilde B grubu merkezin de faaliyetleri dört alana yayılsa da daha çok uygulamaya odaklanıldığı görülmüştür. C grubu merkezin faaliyetlerine bakıldığında yönetmelikte danışmanlık hizmetine ilişkin bir ifade bulunmamaktadır. Bu merkezin de uygulama alanındaki faaliyetlere odaklandığı tespit edilmiştir.

Doğal Kaynaklar, Çevre ve Afetler Kategorisi

Doğal kaynaklar, çevre ve afetler kategorisinden, çevre sorunları uygulama ve araştırma merkezi seçilmiştir. A, B ve C grubundan seçilen üç üniversitenin çevre sorunları uygulama ve araştırma merkezi yönetmelikleri analiz edilmiş ve karşılaştırılmıştır. Amaçlara ve faaliyet alanlarına ait incelemeler aşağıda verilmiştir.

Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin Amaçları

A grubu merkezin amacı, öncelikle çevre sorunlarının tespiti, çözüm yollarının üretilmesine ve kamuoyu ile yetkililerin bilgilendirilmesine odaklanmaktadır. Bunun yanında, çevre bakımından sorun olabilecek konularda araştırma yapmak ve araştırmacılar yetiştirmek de vurgulanmaktadır. Merkezin amacından bir bölüm aşağıda verilmiştir:

“Merkezin amacı... gelecekte çevre yönünden sorun olabilecek konularda araştırma sonuçlarını yetkililere duyurmak ve uyararak, kamu ve özel her türlü kuruluşun çevre sorunları ile ilgili başvurularını ele almak, bunlar üzerinde araştırma yapmak ve yaptırmak veya gerektiğinde alan uygulaması yapmak, çevre sorunlarıyla ilgili araştırmacılar yetiştirmektir”

B grubunda yer alan çevre sorunları merkezi amaçlarını yönetmelikte daha detaylı şekilde ifade etmiştir. A grubu merkezde olduğu gibi bu merkezde çevre sorunlarının günümüzdeki ve gelecekteki durumunun tespiti, bu sorunlara çözüm bulunması ve sorunların kamuoyuna anlatılması öncelikli amaçlar arasındadır. Bunlara ek olarak yerel ve ulusal ölçekte enerji kullanımını azaltacak teknolojilerin geliştirilmesi; ülkemizi enerji bakımından dışarıya daha az bağımlı kılacak teknolojilerin üretilmesi; ulusal ve uluslar arası çapta çevre ile ilgili kurumlarla

projeler yürütmek hedeflenmektedir. Bu amaçlara bakıldığında çevre sorunları uygulama ve araştırma merkezinin yönetmelik amaçları çerçevesinde hem araştırmaya hem de uygulamaya önem verdiği yorumu yapılabilir. Merkezin, çevre sorunları ile ilgili bilinçlendirme amacı aşağıda verilmiştir:

“Bu konularda öncelikle yöre halkını ve endüstrisini bilinçlendirmek ve eğitmek; ilgili bilgi aktarımını, alışverişini ve birikimini sağlamak ve bu bilgileri yöresel, ulusal ve uluslararası düzeyde duyurmak”

C grubu bu merkezde amaçlar faaliyet alanları ile birlikte verildiğinden, diğer merkezlerdeki gibi açık şekilde belirtilmemiştir. Yönetmelikte yer alan ifadelerle bakıldığında uygulamadan ziyade araştırmaya öncelik verildiği, çevre sorunlarının giderilmesi-

ne ilişkin uygulamalara değinilmediği görülmektedir. Yönetmelikte yer alan amaç ifadelerinden biri aşağıda yer almaktadır:

“Üniversite bazında çevre ile ilgili bilimsel, teknik araştırma ve uygulamaları koordine etmek, desteklemek, resmi ve özel kuruluşlar ile ilişkiler kurarak bunlardan yarar sağlamak.”

Faaliyet Alanları

A, B ve C grubundan seçilen çevre sorunları araştırma ve uygulama merkezlerinin faaliyet alanları araştırma, uygulama, danışmanlık ve finansman temaları altında toplanmıştır. Tablo 5’de görüleceği üzere merkezlerin faaliyet alanları farklılıklar ve benzerlikler göstermektedir. A ve B grubu çevre sorunları merkezlerinin faaliyetleri “araştırma, uygulama ve danışmanlık”

Tablo 6: Merkezlerin Faaliyet Alanları

	Yönetmelikte yer alan ifadeler	A Grubu	B Grubu	C Grubu
Araştırma	Eğitimlerin e-öğrenme vasıtasıyla yaygınlaştırılması için bilimsel ve teknolojik araştırmaları yapmak veya önermek	✓		✓
	Uzaktan eğitim programlarında sunulan altyapının yeterliliği, sistem performansı, öğrenci destek hizmetleri ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapmak	✓	✓	
	Öğrencilerin derse katılımı, başarı durumları ve verimlilikle ilgili gerekli ölçme ve değerlendirmeleri yapmak	✓		
	Uzaktan eğitim sisteminin işleyişi ve verimliliği ile ilgili bilimsel araştırmalar yapmak ve yayın yapmak	✓	✓	✓
Uygulama	Ön lisans, lisans, yüksek lisans ve yaşam boyu eğitim dâhil tüm uzaktan eğitim programları için gereken teknik desteği sağlamak	✓		✓
	Uzaktan eğitim ile ilgili araştırma ve uygulamalarda yerli ve yabancı kuruluşlarla işbirliği yapmak	✓	✓	✓
	Çeşitli alanlara hitap eden ulusal ve uluslararası uzaktan eğitim kursları düzenlemek	✓	✓	✓
	Uzaktan eğitim konusunda ulusal ve uluslararası seminer, çalıştay, konferans ve sempozyumlar düzenlemek	✓	✓	✓
	Uzaktan eğitim programlarında görev alacak öğretim elemanlarını belirlemek	✓	✓	
	Uzaktan eğitim programları ile ilgili duyuruları yapmak, kayıt, kredilendirme ve benzeri işlemleri gerçekleştirmek	✓	✓	
	Uzaktan eğitim programlarını başarıyla bitiren öğrencilere diploma, sertifika, ders geçme ve benzeri belgeleri vermek	✓	✓	
Danışmanlık	Uzaktan eğitim programlarına katılan öğrencilere uzaktan eğitim sistemiyle ilgili eğitimler vermek	✓		
	Uzaktan eğitim konusunda danışmanlık yapmak	✓	✓	
Program/ Teknoloji Geliştirme	Uzaktan eğitim programlarında görevli öğretim elemanlarına; e-öğrenme platformunun kullanımı, ders materyali tasarımı ve geliştirilmesi ile ölçme ve değerlendirme konularında danışmanlık hizmeti sunmak	✓		
	Öğretim yönetim sistemi ve sunucu altyapılarını hazırlamak	✓		
	Uzaktan eğitim yoluyla yürütülecek olan diploma ve sertifika programlarının standartlarını belirlemek, ders içeriklerini hazırlamak	✓		✓
	Projelerde ihtiyaç duyulan yazılım, otomasyon ve ders içeriklerini gerçekleştirmek	✓	✓	

temaları altında toplanmış; C grubu merkezin faaliyet alanları ise “araştırma, uygulama ve finansman” temaları altında toplanmıştır.

A grubu merkezin faaliyetleri üç alana da yayılmakla birlikte araştırma ve uygulama ağırlıklıdır. Benzer şekilde B grubu merkezin de faaliyetleri bu üç alana yayılsa da daha çok uygulamaya ve araştırmaya odaklanıldığı görülmüştür. C grubu merkezin daha çok uygulamaya ve finansmana ağırlık verdiği görülmektedir. A ve B grubunun yönetmeliklerinde finansmana ilişkin hiçbir ifade yer almazken; C grubu merkezde araştırmacıların finanse edilmesine ve döner sermayenin kullanımına ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

TARTIŞMA

Ülkemizde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 7-d-2 maddesi uyarınca yükseköğretim kurumlarında uygulama ve araştırma merkezleri YÖK kararı ile kurulmaktadır. Üniversiteler senato

kararı ile merkez kurmaya karar verdikten sonra gerekli belgeler ile Kurula başvuru yapmak durumundadır; YÖK ise gelen başvuruları belli ölçütlere göre değerlendirir. Üniversitede faaliyet gösteren ilgili bölümlerin olması, merkez faaliyetlerinin bu bölümlerde yürütülen programların uygulama boyutuna katkıda bulunması, merkezin faaliyetlerinin bölümlerde yürütülen çalışmalardan nasıl farklılaşacağı, merkezin üniversiteye ve topluma yapacağı katkı, merkezde görev alacak öğretim elemanlarının bilgileri gibi ölçütler YÖK tarafından dikkate alınır (YÖK, 2000).

ABD’deki üniversitelerde araştırma merkezlerinin açılması ülkemizdeki gibi merkezden belirlenen politikalara ve ölçütlere göre şekillenmemektedir. Her üniversitenin araştırma merkezlerinin amaçlarına, açılma ve kapatılmalarına ilişkin yönetmelik ve politika belgeleri bulunmaktadır. Örneğin, Pembroke North Carolina Üniversitesi’nin araştırma merkezleri için oluşturduğu yönetmelikte altı bölüm bulunmaktadır: Giriş, yönetmeliğin

Tablo 7: Merkezlerin Faaliyet Alanları

	Yönetmelikte yer alan ifadeler	A Grubu	B Grubu	C Grubu
Araştırma	Çevrenin korunması konusunda, çevre sorunu olan yer ve kuruluşlarda incelemeler yapmak	✓		✓
	Çevre sorunlarıyla ilgili yayın yapmak	✓	✓	
	Kamu ve özel kuruluşların incelenmesini istediği konularda araştırma yapmak ve yaptırmak	✓	✓	
	Modern tekniklerin ve en uygun teknolojilerin kullanarak bilimsel ve endüstriyel araştırma ve inceleme geliştirme projeleri yapmak		✓	
	Ürün, yöntem ve teknolojilerin standartlaştırılması ve kalite kontrolleri ile ilgili çalışmalar yapmak; bu konularda yasa, yönetmelik, tüzük, standart ve benzeri belgelerin hazırlamak		✓	
	Türkiye ve yabancı ülkelerde yayımlanmakta olan rapor, bülten, kitap, dergi, broşür, tebliğ ve benzeri her türlü belge ve eserleri toplayarak arşiv, kitaplık ve bilgi merkezi oluşturmak	✓	✓	
	Çağdaş teknolojik imkânlardan yararlanarak, ilgili konularda ulusal ve uluslararası kurumlarla işbirliği içinde çalışmalar yapmak	✓	✓	✓
Uygulama	Seminerler, konferanslar, kongreler, kurslar ve diğer bilimsel etkinlikler düzenlemek ve bu tarz etkinliklere katılmak	✓	✓	
	Çevre ile ilgili kurs ve seminerler vermek; katılanlara başarılarını gösteren belgeler vermek	✓	✓	✓
	Gereksinim duyulan laboratuvar, atölye ve diğer tesisleri kurmak	✓	✓	
	Bilinçsiz, hızlı ve yanlış yapılaşma ve sanayileşme sonucunda kayıp ve atıklar şeklinde ortaya çıkan maddelerden yararlı ürün, yan ürün ve benzeri maddeler üretmek		✓	
Danışmanlık	İstemde bulunan kuruluşlara çevre sorunları konusunda danışmanlık hizmeti vermek; çevre sorunlarının çözümü ile ilgili önerilerde bulunmak	✓	✓	
Finansman	Amaca uygun araştırmacı ve uygulayıcı elemanların araştırma ve yayın konularında yapacakları mali destek hizmetlerini karara bağlamak			✓
	Araştırma ve Uygulama Merkezinin Döner Sermaye kapsamındaki hizmetlerinde, ilgili kurumun Döner Sermaye Yönetmeliği hükümlerini uygulamak			✓

kapsamı, yönetici rolleri, yeni merkezler ve enstitüler kurma şartları, merkezin faaliyetlerinin planlanması, merkezin kurulması, merkezlerin yönetilmesi, merkezlerin değerlendirilmesi (UNCP, 2017). North Carolina Devlet Üniversitesi'nin yönetmeliği de benzer bölümlerden oluşsa da bazı farklılıklar da görülmektedir. North Carolina Üniversitesi'nin 10.10.04 tarihli yönetmeliğinde merkezlerle ilişkili tanımlara, merkezlerin kapatılma süreçlerine, fikri mülkiyet koşullarına ve merkezlerin isim ve personel değiştirme süreçlerine değinilmiştir (North Carolina State University, 2017). Kentucky Üniversitesi'nin yönetmeliğinde ise merkezlerin türlerine de değinilmiştir. Bu yönetmelikte merkezler işlevlerine göre üç gruba ayrılmıştır (University of Kentucky, 2012). Houston Üniversitesi'nin araştırma merkezlerine ilişkin yasal metni amaç, yasa ve işlemlerden oluşmaktadır. Yukarıda belirtilen üniversiteler gibi Houston Üniversitesi, merkezlerin işlevlerinden yola çıkarak merkez açma ölçütlerini ve süreçlerini detaylı şekilde ifade etmiştir (University of Houston, 2017). Bu yönetmeliklere bakıldığında, merkezlerin disiplinler arası yapıda oluşu ve fakülte araştırmalarına yeni bir soluk getirmesi vurgulanmaktadır. Web sitelerinde beyan edilen bilgiler de merkezlerin bu işlevleri için araştırma ve uygulama adımlarını attıklarını göstermektedir. Ülkemizdeki araştırma ve uygulama merkezlerinin "online" ortamda bilgi erişilebilirliği ve şeffaflık konusunda geri kaldığı yorumu yapılabilir.

Bu üniversitelerdeki merkezlerin "web" sitelerini oldukça aktif kullandıkları görülmüştür; merkezlerin kendi yönetmeliklerine "online" ortamda ulaşamamıştır. Ancak araştırma merkezlerinin amaçları ve faaliyet alanları "web" sitelerinde belirtilmiştir. Örneğin, North Carolina Üniversitesi'nin bünyesinde açılan 'çevresel tarım sistemleri merkezi', merkezin amaçlarını, faaliyet alanlarını, gerçekleştirilen etkinlikleri ve destek alan araştırma projelerini özenli şekilde sitesinde ilan etmiştir (CEFS, 2017). Bu merkezin faaliyet alanlarının araştırmaya odaklandığı, ancak araştırmaların alan çalışmaları ile desteklendiği görülmektedir. Bunun dışında merkezin eğitim faaliyetlerine de odaklandığı tespit edilmiştir.

Ülkemizdeki araştırma ve uygulama merkezlerinin, üniversitedeki bölümlerde gerçekleştirilen araştırmalardan farklı araştırmalar yapması beklense de incelenen yönetmeliklerde bu duruma ilişkin bir örnek görülemedi. Yönetmeliklerde belirtilen faaliyet alanlarında yapılması planlanan araştırmalar, hâlihazırda bölümlerin yapacağı araştırmalardan çok da farklı görünmemektedir. Bu farklara ilişkin ifadeler kullanma durumu da söz konusu olmamıştır. Dünya uygulamalarına bakıldığında, araştırma ve uygulama merkezlerinin disiplinler arası yapıda olduğu görülür (Steffensen, Rogers, & Speakman, 2000). Bölümlerin yapısı gereği bir arada bulunmayı mümkün kılması, araştırma ve uygulama merkezlerine olan ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır. Farklı uzmanlık alanlarından araştırmacıların bir araya geldiği merkezler disiplinler arası projeler için uygun ortamlar sağlamaktadır. Çilingiroğlu (2001) kadın sorunları ile ilgili araştırma ve uygulama merkezlerinin kadının sosyal ve ekonomik statüsü, cinsiyet, eğitim, şiddet ve sağlık gibi alanları bir araya getirerek kadın araştırmalarının kurumsallaşmaya başladığını öne sürer. Bu araştırma merkezlerinin disiplinler

arası yapısı özellikle toplumun ihtiyaç duyduğu ve tek başına disiplin olamamış bu gibi alanlarda oldukça işlevsel olduğu görülür. Yine de ülkemizde araştırma merkezlerinin disiplinler arası olma yönüyle ortaya çıktıkları pek söylenemez. Bu çalışmada incelenen yönetmeliklerde merkezler, yurt içinde ve yurt dışında bulunan kurumlarla iş birliği yapmayı vurgulamıştır. Ancak disiplinler arası araştırmalara yahut farklı alanlardan uzmanların bir arada çalışmasına ilişkin açıklamalar bulunmamaktadır. Bu durum, özellikle araştırma boyutunda merkezlerin fakültelerden ayrı birim olarak kurulma gereğine aykırı görünmektedir.

Fakültele personel alımı, akademik alanlarda alınan başvurular çerçevesinde gerçekleşir. ABD gibi ülkelerde araştırma ve uygulama merkezlerine bu şekilde öğretim üyesi veya uzman alımı yapılmaktadır (Mallon, 2006). Ülkemizde ise araştırma ve uygulama merkezlerinin personeli var olan akademik personelin görevlendirilmesi ile gerçekleşir. Yönetmeliklerde merkez müdürlerinin rektör tarafından görevlendirileceği belirtilmiştir (T. C. Resmi Gazete, 2017; Uğurluoğlu, 2015). Bu durum, fakülte ile merkez arasında daha sıkı ilişkiler kurulmasını sağlayabileceği gibi öğretim üyelerinin iş yükünün fazlaşmasına da sebep olabilir. Öğretim üyelerinin fakültedeki sorumluluklarının aksaması ya da araştırma ve uygulama merkezlerine yeterince odaklanmalarını karşılayabilecek sorunlar arasındadır.

Bulgular, ülkemizde 2000 yılı öncesinde kurulan 73 üniversitede toplam 1677 araştırma ve uygulama merkezi olduğunu göstermektedir. Üniversite başına yaklaşık 23 merkez düşmektedir. Hesap verebilirlik ve şeffaflık konularının önemi gittikçe artmaktadır. Kurumlar üst kurumlara hesap verdiği gibi kamuoyuna da hesap vermek durumundadır. Teknolojik koşulların sınırları zorladığı günümüzde "online" ortamda bilgi paylaşılması ve yapılan faaliyetlerin yayınlanması gereklilik gibi görünmektedir. Bu çalışmada elde edilen rakamlar 1211 araştırma ve uygulama merkezine ya üniversitelerin web siteleri ya da bağımsız web siteleri üzerinden ulaşılmıştır. Ancak merkezlerin "online" ortamda paylaştığı bilgiler farklılık göstermektedir. Kimi merkezler, sadece genel bilgiler ve iletişim bilgileri paylaşırken kimi merkezler bunlara ek olarak faaliyetlerini, yönetmeliklerini ve ortak çalışmalarını yayımlamaktadır. Çoğu merkezin genel bilgiler ve iletişim bilgileri paylaştığı göz önüne alınırsa bu merkezlerin aktif olmadığı düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Salt bu bilgilerden yola çıkarak merkezlerin etkin şekilde çalışıp çalışmadığı yorumunu yapmak doğru olmayacaktır. Ancak Emsen (2007), Bayraktutan (2007) ve Yıldız (2007) gibi araştırmacıların bulguları ile desteklendiğinde bu merkezlerin etkililikleri sorgulama gereği doğmaktadır.

İhtiyaç üzerine üniversitelere bağlı olarak kurulan bu merkezler bölümlerin ve fakültelerin aksine kalıcı değildir. Steffenson, Rogers ve Speakman (2000), ihtiyaçlara ve bölgelere göre şekillenebilen merkezlerin üniversiteye esneklik kazandırdığını belirtir. Gerek duyulduğunda açılabilirdiği gibi gerek kalmadığında da kapatılabilirler. Yeni ihtiyaçlar doğrultusunda yeni merkezler kurulması da sağlanabilir. Bu çalışmada incelenen yönetmelikler yukarıda da belirtildiği gibi araştırma bakımından farklılıklarını gerekçelendirememiş gibi görünmektedir. Merkezlerin amaçları ve faaliyet alanları, ilgili merkezin duyu-

lan ihtiyacın anlaşılmasına ilişkin ipuçları içermemektedir. Bu merkezlerin etkin şekilde çalışmadığını bulgulayan araştırmaları ve “online” ortamda aktif olmamalarını değerlendirdiğimizde, çoğu merkezin işe yaramamasına rağmen kapatılmadığı yorumu yapılabilir. Bu da üniversitelerin atıl halde bekleyen merkezler barındırdığını gösterir.

Araştırma ve uygulama merkezlerinin devlet ve vakıf üniversitelerindeki dağılımına bakıldığında toplam 1487 merkezin devlet üniversiteleri bünyesinde, 190 merkezin de vakıf üniversiteleri bünyesinde faaliyet gösterdiği ortaya çıkmıştır. Aradaki fark epey fazla olsa da merkezlerin “online” olarak erişilebilir olma durumu oransal olarak vakıf üniversitelerinde daha yüksektir. Vakıf üniversitelerinde açılan merkezlerin %83’ü “online” ortamda kamuoyuna bilgi sunmaktadır. Vakıf üniversitelerinin rekabetçi yönlerinin fark yarattığı gözlemlenmiştir.

Araştırma ve uygulama merkezlerinin Marmara ve İç Anadolu bölgelerinde yoğun olduğu görülmüştür. Bu bölgelerin ardından Ege, Akdeniz, Doğu Anadolu, Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi gelmektedir. Dağılımdaki bu farklılık pek çok sebeple açıklanabilir. Öncelikle en eski ve köklü üniversiteler İstanbul ve Ankara illerinde yer almaktadır ve bu köklü üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezlerinin sayısı yükündür. Örneğin Hacettepe Üniversitesi’nde 104, İstanbul Üniversitesi’nde 80 merkez bulunmaktadır. Üniversite, toplum ve ekonomi ilişkisi göz önüne alınırsa bölgelerin sosyo-ekonomik seviyeleri de bu farklılığı açıklama potansiyeline sahiptir. Dinçer, Öztaşlan ve Kavasoglu (2003), eğitim sektöründe bölgeleri gelişmişlik endekslerine göre sıralamıştır. Bu araştırmacıların elde ettiği sıralama (Marmara, İç Anadolu, Ege, Akdeniz, Karadeniz, Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu), bu çalışmadaki sıralama ile büyük oranda benzerlik göstermektedir. Bunun yanında, yüksek lisans ve doktora sahibi nüfusuna Ankara, İstanbul ve Eskişehir’de yoğunlaşmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2013). Eğitim boyutunda diğer illerden daha zengin bir nüfusa sahip olan bu iller Marmara ve İç Anadolu Bölgesinin merkez sayısı bakımından zengin olmasını anlaşılır kılmaktadır.

İncelenen yönetmelikler, aynı alanda çalışan ve aynı ismi taşıyan merkezlerin hem amaçları hem de faaliyet alanları bakımından pek çok farklılık barındırdığını ortaya koymuştur. Bu farklılıklar özellikle faaliyet alanlarında dikkat çekici şekilde karşımıza çıkmıştır. Sosyal bilimler kategorisinde yer alan dil öğretimi araştırma ve uygulama merkezlerinde A grubu üniversitenin sadece araştırma odaklı bir yönetmeliğe sahip olduğu görülmüştür. Aynı alanda çalışan B ve C grubu merkezlerin ise, uygulamayı önceleyen bir yaklaşımı olduğu dikkat çekicidir. Yükseköğretim Kurulu’nun araştırma ve uygulama merkezi açmak için belirlediği ölçütler, merkezler için doğrudan uygulama hedefleri içermemektedir. Kurul, “merkez faaliyetlerinin bu bölümlerde yürütülen programların uygulama boyutuna yapacağı katkının kanıtlanması” yönünde bir madde belirlemiştir (YÖK, 2000). Ancak incelenen bazı yönetmeliklerde çeşitli seminerler, eğitimler ve sertifikalar verme gibi uygulama faaliyetlerinin ağırlıklı olduğu görülmüştür. Örneğin, uzaktan eğitim araştırma ve uygulama merkezleri A, B ve C grubu üniversitelerde uygulama odaklı faaliyet alanlarına ağırlık vermiştir. Sağlık uygulama ve araştırma merkezlerinin üniversite hastanelerinin faaliyetle-

rinden sorumlu merkezler olduğundan doğrudan uygulamanın içindedir. Çevre sorunları araştırma ve uygulama merkezlerinde B ve C grubu üniversitelerin uygulama odaklı olduğu, A grubu üniversitenin yönetmelikte hem araştırma ve uygulama vurgusu yaptığı tespit edilmiştir.

Ülkemizde üniversite hastaneleri ile ilgili herhangi bir yasal düzenleme bulunmamakta; bu hastaneler araştırma ve uygulama merkezi kapsamında değerlendirilmektedirler. Bu hastaneler, Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezleri olarak adlandırılır; rektör tarafından üst yönetici olarak atanan başhekimler tarafından yönetilirler. Üniversite hastanelerinde araştırma ve uygulama merkezlerine ait prosedürlerin izlendiği söylenebilir ancak bazı üniversiteler hastanelerinde kendi yönetmeliklerini oluşturabilmektedir. Üniversitelerin hastaneleri her ne kadar araştırma ve uygulama merkezi olarak kabul edilse de aynı zamanda tıp fakültelerinin uygulama yaptıkları ve öğrenci yetiştirdikleri birimlerdir (Uğurluoğlu, 2015). Bu bilgiler, sağlık uygulama ve araştırma merkezlerinin diğer araştırma ve uygulama merkezlerinden ayrıldığını göstermektedir. Seçilen üç merkezin yönetmeliğine bakıldığında faaliyet alanlarının örgütsel yapıda rol alan yöneticilerin görev alanları çerçevesinde ele alınmıştır. Yönetmeliklerde belirtilen görev alanları birbirlerinden farklılık göstermektedir. A grubu üniversite başhekim, yönetim kurulu, danışma kurulu ve koordinatörlere odaklanırken; B grubu üniversite ek olarak hastane başmüdürü, hastane müdürü ve hastane başmüdür yardımcılarını kapsamına almıştır. C grubu üniversite bu iki üniversitenin görev alanlarına ek olarak hemşirelik hizmetleri müdürü ve yardımcılarının görev alanlarına yönetmeliğinde yer vermiştir. Üniversite hastanelerinin hem fakülte uygulama alanı olması hem de araştırma ve uygulama merkezi olması bazı sıkıntılar doğurmaktadır. Alan yazındaki tartışmalar çoğunlukla idari hiyerarşideki belirsizliklere odaklanmaktadır. Dekan ile başhekim, başhekim ile başmüdür arasındaki hiyerarşinin belirsizliği; sağlık hizmetlerini üreten anabilim dalı başkanlarının hiyerarşik olarak başhekime bağlı olmaması en önemli sorunların başında gelmektedir (Küçükilhan, 2007; Can & İbicioğlu, 2008). Araştırma ve uygulama merkezleri olarak hastanelerin yönetmeliklerindeki farklılıklar bu idari belirsizliğin yansımalarından biri olabilir. Bu belirsizliklerin giderilmesi için gereken çözüm önerilerin araştırılan Can ve İbicioğlu (2008), bir devlet üniversitesinde faaliyet gösteren araştırma ve uygulama hastanesi sağlık çalışanlarına yönetimin nasıl olması gerektiğini sormuş; katılımcıların yalnızca %22.5’i üniversiteye bağlı araştırma ve uygulama merkezi olarak kalmasını önermiş; %26.9’u ise tıp fakültesine bağlı kalmasını istediğini dile getirmiştir.

Yapılan içerik analizi, faaliyet alanlarının “araştırma ve uygulama” temalarında yoğunlaştığı sonucunu göstermiştir. Ancak merkezlerin “danışmanlık, program/materyal/teknoloji geliştirme ve finansman” gibi temalarda da faaliyet gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu alanlar merkezlere esneklik kazandırabileceği gibi ilgi alanlarını da dağıtabilir. Araştırma ve uygulama merkezlerinde yaşanan en büyük sıkıntılardan biri finansmana aittir. Merkezler mali olarak üniversitelerden ödenek alan birimler değildir; araştırma ve uygulama faaliyetleri için sponsor ve destek bulmaları gerekir (Steffenson, Rogers, & Speakman,

2000). Bu çalışmada incelenen bazı merkezler, yönetmelikte finansmana ait faaliyet alanları oluşturmuştur. Bilim ve teknoloji araştırma ve uygulama merkezlerinde A ve B grubu üniversiteler araştırmacılara kaynak sağlamak ve finans kaynakları temin etmek gibi ifadelerle bu alanı faaliyetlerine eklemiştir. Benzer şekilde çevre sorunları merkezlerinden C grubu üniversite de finansmana değinilmiştir. Araştırma ve uygulama merkezleri, üniversite içerisinde yer aldığından kurumun malzeme ve mekân kaynaklarını kullanma avantajına sahiptir; ancak bu kaynaklar alanda fark yaratan araştırmalar üreten, uygulamaya katkı sağlayan, içinde bulunduğu toplumu değiştiren merkezler olmak için yeterli olamaz. Bu sebeple, ülkemizde araştırma ve uygulama merkezleri mali sıkıntılar yaşamaktadır. Mallon (2006), ABD’de araştırmacıların destek ve fon almak için merkez açma eğiliminde olduğunu belirtir. Çünkü merkezler iş piyasası tarafından desteklenmekte, endüstri ile iç içe çalışmaktadır. Bu da fakültelere maddi imkânsızlıklar sebebiyle gerçekleştirilemeyen araştırmaları gerçekleştirme imkânı sunar. Ülkemizde, araştırma ve uygulama merkezlerinin özel sektör tarafından finanse edilmesi çok sık karşılanan bir durum olmadığından merkezler fakültelelere bu katkıyı sunamamaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Ülkemizde araştırma ve uygulama merkezlerinin etkililiği sorgulanan, ancak yeterince araştırılmamış bir konudur. Bu alanda yapılan az sayıdaki çalışma da uygulamada finansman, personel alımı ve faaliyet alanlarındaki belirsizlikten kaynaklanan problemlerin olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmada merkezlerin uygulamaları ve faaliyetlerinin daha iyi incelenmesi gereken betimleyici bilgilere ulaşmak hedeflenmiştir. Bu sebeple incelenen dokümanlar ve “web” siteleri, bu merkezlerin hesap verebilirlik çerçevesinde zayıflık gösterdiklerini ve yönetmeliklerin özellikle merkezlerin disiplinler arası yapısı düşünüldüğünde zayıf kaldığını göstermiştir. Buna ek olarak aynı merkezler olmalarına rağmen A,B ve C grubu üniversitelerin yönetmeliklerinin farklılaştığı tespit edilmiştir. Bazı üniversitelerin faaliyet alanlarının çok geniş olduğu; bazı üniversitelerin ise odaklanmayı tercih ettiği görülmüştür. Hangi uygulamaların daha etkili olduğunu bulmak için derinlemesine araştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışmanın bulgularından yola çıkarak araştırma ve uygulama merkezi açmak isteyen üniversite personeline, bu merkezleri inceleyen araştırmacılara ve uygulayıcılara aşağıdakiler önerilmektedir:

- Kurulması hedeflenen merkezin araştırma bakımından fakülteden farklılaşacağı noktalar detaylı şekilde belirlenebilir ve yönetmeliğe eklenebilir.
- Araştırma ve uygulama merkezlerinin, araştırma etiği ve felsefesi çerçevesinde, gerçekten ihtiyaç duyulan bir alan olup olmadığı tespit edilmelidir.
- Yükseköğretim kurumlarında var olan araştırma ve uygulama merkezlerinin faaliyetleri incelenerek; merkez müdürleri ve çalışanları ile görüşülerek derinlemesine araştırmalar yapılabilir. Böylece, bu merkezlerin etkililiği konusunda daha işlevsel bulgular elde edilebilir.

- Yapılan araştırmalar sonucunda etkin olarak çalışmayan ve YÖK’ün ölçütlerine uymayan merkezler kapatılabilir.
- Merkezlerin sayısı azaltılarak, az sayıda merkezin daha etkili çalışması sağlanabilir. Bu durum bölgelerin kalkınmasına da katkı sağlayacak şekilde işlevselleştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Altbach, P. G. (2009). Peripheries and centers: research universities in developing countries. *Asia Pacific Education Review*, 10(1), 15-27.
- Bayraktutan Y. (2007). Kocaeli Üniversitesi araştırma ve uygulama merkez ve birimlerinin işlevselliği. Üniversite-sanayi işbirliği sempozyumu (19-21 Ocak 2007). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Boardman, P. C., & Corley, E. A. (2008). University research centers and the composition of research collaborations. *Research Policy*, 37(5), 900-913.
- Borgdan, R. C., & Bicklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: an introduction to theory and methods*. Boston: Pearson/Ally Bacon Press.
- Bozeman, B., & Boardman, P. C. (2003). *Managing the new multipurpose, multidiscipline university research*. IBM Center for the Business of Government.
- Can, A., & İbicioğlu, H. (2008). Yönetim ve yöneticilik yönünden üniversite hasta nelerinin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 13(3).
- Center for environmental farming systems (CEFS) (2017). Retrieved from <https://cefs.ncsu.edu/about-us/>
- Çilingiroğlu, N. (2001). Türkiye’de akademik düzeyde kadına yönelik kurumsallaşma. *Toplum Hekimliği Bülteni*. Retrieved from http://www.thb.hacettepe.edu.tr/arsiv/2001/sayi_2/baslik2.pdf
- Diñer, B., Özasan, M., & Kvasoğlu, T. (2003). İllerin ve Bölgelerin *Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*. Bölgesel gelişme ve yapısal uyum genel müdürlüğü. Retrieved from <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Yaynlar/Attachments/341/2003-05.pdf>
- Emsen Ö. S. (2007). Türkiye’de ARUMER ve ÜSİ deneyimleri. In *Üniversitelerdeki araştırma ve uygulama merkezlerinin işlevselliği: Üniversite-sanayi işbirliğinin yeniden yapılandırılmasının gereklilikleri*. Yıldız R., & Atik H. (Eds). Ankara: Detay Yayınevi.
- Geiger, R. L. (1990). Organized research units—their role in the development of university research. *The Journal of Higher Education*, 61(1), 1-19.
- Kalkınma Bakanlığı (2013). *İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması (SEGE-2011)*. Ankara: Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü Yayını. Retrieved from https://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/2_turkiye_ab_iliskileri/2_2_adaylik_sureci/2_2_8_diger/tckb_sege_2013.pdf

- Küçükilhan, M., & Lamba, M. (2007). Üniversite hastanelerinde örgütsel yapıdan kaynaklanan sorunlar (hasta hakları örnek olayı). *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(2), 112-138.
- Mallon, W. T. (2006). The benefits and challenges of research centers and institutes in academic medicine: findings from six universities and their medical schools. *Academic Medicine*, 81(6), 502-512.
- North Carolina State University (2017). *Policies, Regulations & Rules. REG 10.10.04 – Centers and Institutes*. Retrieved from <https://policies.ncsu.edu/regulation/reg-10-10-04/>
- Steffensen, M., Rogers, E. M., & Speakman, K. (2000). Spin-offs from research centers at a research university. *Journal of Business Venturing*, 15(1), 93-111.
- T. C. Resmi Gazete (2017). Uludağ Üniversitesi sürekli eğitim uygulama ve araştırma merkezi yönetmeliği. Yayımlandığı tarih: 26/02/2017. Sayı: 29991. Retrieved from <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170226.pdf>
- Trow, M. (2007). Reflections on the transition from elite to mass to universal access: forms and phases of higher education in modern societies since WWII. In Forest J, & Altbach P. G. (Eds). *International handbook of higher education* (pp. 243-280). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Uğurluoğlu, Ö. (2015). Üniversite hastanelerinde uygulanan organizasyon yapılarının değerlendirilmesi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 3(1), 52-63.
- University of Houston (UH) (2017). Division of Research: Guidelines, policies and procedures: Guidelines for establishing research clusters, centers and institutes and operating policies and procedures for research clusters, centers and institutes. Retrieved from <http://www.uh.edu/research/about/centers-and-institutes/guidelines/#Procedures>
- University of Kentucky (UK) (2012). Regulations: Policies and guidelines related to multidisciplinary centers and institutes. *Policy Document*. Retrieved from <https://www.uky.edu/regs/sites/www.uky.edu.regs/files/files/ar/ar1-3.pdf>
- University of North Carolina at Pembroke (UNCP) (2017). Policies and Regulations: Establishing, Reviewing, and Discontinuing Centers and Institutes Policy. Retrieved from <http://www.uncp.edu/about-uncp/administration/policies-and-regulations/policies-under-review/establishing-reviewing-and-discontinuing-centers-and-institutes-policy>
- URAP (2017). 2000 Yılından önce kurulan üniversiteler sıralaması. Retrieved from http://tr.urapcenter.org/2016/2016_t1.php
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, R. (2007). Yenilikçilik perspektifinden üniversite-sanayi işbirliği için paydaşlık esaslı araştırma merkezi ve kentsel bilgi merkezi modeli. In Üniversitelerdeki araştırma ve uygulama merkezlerinin işlevselliği: Üniversite-sanayi işbirliğinin yeniden yapılandırılmasının gereklilikleri. Yıldız R., & Atik H. (Eds). Ankara: Detay Yayınevi.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2000). *Uygulama ve araştırma merkezleri kurulması*. Retrieved from http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik//journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/%2019147
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (1981). *Yükseköğretim Kanunu*. Retrieved from <http://www.yok.gov.tr/web/denklikbirimi/2547-sayili-kanun>
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (1982). Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği. 17609 sayılı ve 18/02/1982 tarihli Resmi Gazete, Retrieved from http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/17654